

Végh Kálmán: *Értesítőink az 1934—35. iskolai évről.* (Különlenyomat a Kereskedelmi Szakoktatás 1935. évi 2. számából.) Bp. 1935. A Franklin-Társulat nyomása. (N. 8-r., 32 l.)

A budapesti M. Kir. Középiskolai Tanárképzőintézet *Évkönyve az 1934—35. tanévre.* Bp. 1935. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 68 l.)

VEGYES.

Waldapfel János ravatalánál. A Magyar Paedagogiai Társaságnak utolsó üdvözlét hozom e ravatalhoz, búcsúzóul egykori munkás, lelkes, gyakran harcoss tagjától, *Waldapfel Jánostól.*

Ki itt fekszik e ravatalon, örökre elpihenve testben és lélekben egy eszményeiben állandóan magasbatörő, mindig nemesen szárnyaló élet után, a magyar oktatás és nevelés ügyének — elméletének és gyakorlatának egyaránt — a neveléstudomány klasszikus hagyományaitól áttüzesített lelkű jeles képviselője volt; Kármán Mórnak, a kiegyezés utáni korszak első tudatos magyar nevelői gondolkodójának leghívebb tanítványa, idealizmusának letéteményese és örököse, s mint ilyen, egyike az utolsóknak abból az időből, melyet a magyar nevelés hőskorának nevezhetünk.

Törékeny testben mindig erős lélek, mint az élet mindent leigázó realizmusában az ideális gondolkodásnak fanatikus szerelmese, mint az izzó magyar honszeretnek törhetetlen harcosa sok nemes csatában bizonyította jellemének kristálytisztaságát, egyéniségének aranyvalutáját.

A Magyar Paedagogiai Társaságnak, majdnem alapításától kezdve, legrégibb rendes tagjai közé tartozott, s Társaságunk éppen azért szívesen látta, hogy, Waldapfel Jánost a tanítás és nevelés szent feladataiért való nagy lelkesedése s fáradhatatlan buzgalma, széleskörű műveltsége s lelki készségei közül különösen szuggesztív ereje tanítványaira: valóban maradandóan hatni tudó jeles tanárrá avatták:

Mind olyan lelki tulajdonságok voltak ezek örökre eltávozó társunkban,, melyeknek az oktatói és nevelői pályán érvényesülő, szinte kirobbanó ereje kiváló pedagógiai személyiséggé tette őt, amit most — kilobbant élete után — elsősorban a Magyar Paedagogiai Társaság ismer föl a maga hite szerinti nagy és nemes értéknek Waldapfel János emlékezetében.

Ebben a meggyőződésben, eltávozó társunk élete nagy értékeinek tudatában hajtom meg Társaságunk kegyeletének zászlaját az ő szelleme előtt, mely immár elköltözik.

Te elköltözöl, kedves barátunk, de azok a magasztos eszmények, melyeknek mindvégig híven szolgálatában állottál, örök kincs gyanánt itt maradnak az Altalad hön szeretett magyar nemzet világában, s mindenkor emlékeztetni fognak Reád és nemes erőnyeidre.

Kedves Társunk, Waldapfel János, Isten veled!

Gyulai Agost.

A lengyel közoktatás. A lengyel állam újjáépítésének legfőbb feladatai közé tartozott a közoktatás rendszerének új alapokra való fektetése. Mint-hogy régi széttagoltságában az ország három nemzetnek volt alávetve, az oroszoknak, az osztrákoknak és a németeknek, iparkodnia kellett, hogy a nemzetiségi területeken kezdje meg az új közoktatási törvény életbeléptetését. A lengyelülést nem oly eszközökkel kívánták megvalósítani, mint az oroszok vagy a németek. Első és legfőbb céljuk volt megfelelő számú tanszemélyzet kiképzése, amellyel megkezdhetők a megreformált közoktatási program végrehajtását. A lengyel kormány 205 tanítóképzőt állított fel, ezekbe legalább négy középiskolai osztály elvégzése után lehet belépni. A tanítóképző öt évfolyamból áll. A tanítókat elsősorban a volt orosz-lengyelországi részeken helyezték el, mert itt régebben nem volt szabad lengyelül tanítani, tehát nemzeti szempontból ez a terület volt a legnagyobb mértékben rászorulva a lengyel közoktatás bevezetésére. Nagy gondot fordítanak az iskoláknak építésére s a modern kor igényeinek megfelelő felszerelésére. A középiskoláknak négy csoportja van: az óklasszikai gimnázium, melyben a latin nyelvet az első, a görög nyelvet pedig a harmadik osztálytól kezdve tanítják; az újklasszikai gimnázium, melyben a latint a negyedikől, a görögöt az ötödik osztálytól kezdve tanítják; a humanisztikus gimnázium, melyben a francia nyelvet a második, a latin nyelvet a negyedik osztálytól kezdve tanítják; végül a matematikai és természettudományi iskola, melyben a második osztálytól kezdve a francia vagy német nyelvet tanítják. Az egységesítés szempontjából természetesen kiterjesztették az új rendszerű középiskolát a volt orosz-lengyelországi részekre is, ahol a német rendszer volt érvényben.

A főiskolai oktatásra igen nagy gondot fordítanak. Az egyetemi élet igen fejlett. Lengyelországnak 6 egyeteme van. A hallgatók száma 51.770, ebből nőhallgató 14.854. Az egyetemi tanárok száma 1609. Varsóban 8 úgynevezett főiskolai központ van (egyetem, műegyetem, mezőgazdasági főiskola, kereskedelmi főiskola, a politikai tudományok főiskolája, tanárképző-intézet és szépművészeti főiskola). Krakkóban három (egyetem, szépművészeti főiskola, bányafőiskola). Lembergben 4 (egyetem, műegyetem, gyógyszerészeti főiskola és külkereskedelmi iskola). A diákszervezeteknek mai alakja 1919-ből való, központi irányítójuk a Lengyel Egyetemi Hallgatók Nemzeti Szövetsége. A legrégebb lengyel egyetemi bajtársi szövetség már 1828-ban alakult Tartuban Polonia néven. Ma már számuk meghaladja a 60-at. A diákközpontnak külföldön is vannak különböző szervezetei, melyeknek főtevékenysége fölvilágosítások adása, propaganda, a külföldön élő lengyel diákok anyagi támogatása, utazási kedvezmények szerzése, továbbá a külföldi diákszervezetek és egyéb külföldi lengyel egyesületek közötti érintkezés elősegítése. Összesen 45 külföldi lengyel diákegység van. A diákoknak szociális gondozására igen nagy gondot fordítanak. Az egyetemi hallgatók segítő egyesületei körülbelül 27.000 tagot számlálnak, 16 diákház van Lengyelországban, mely 3000 diáknak nyújt otthont, de ez a szám újabban nagyon megnövekedett, mert az állam mindig fejleszti a diákok ellátását. A hallgatóknak betegsegélyző pénz-

tárunk is van; tagdíjából tartják fenn és ellenszolgáltatásul ingyen vagy mérsékelt áron gyógyszereket adnak. Van egy szanatóriumuk is Zakopanéban, továbbá a Balti-tenger partján egy 1000 személyes üdülőhelyük. Nagyszámú ösztöndíjakat is adnak az egyetemi hallgatóknak. Varsóban legújabbban egy hatalmas diákkollégiumot építettek 9 emelet magasságban 1000 személy befogadására, a legmodernebbül berendezve. Az ifjúságnak külön sajátója van. Minden esztendőben diákhetet rendeznek, ez a lengyel egyetemi ifjúság ünnepe és ránézve igen nagy anyagi és erkölcsi haszonnal jár. A lengyel egyetemi élet tehát sokat fejlődött az újabb időkben.

Nagy gondot fordítanak a népművelésre is: bevezették az iskolán kívüli népművelést. Erre nagy szükség volt, főként a felnőttek képzésében, mert nagyon sok felnőtt ember az idegen uralom alatt nevelkedett, ennél fogva nem volt alkalma a lengyel kultúra elsajátítására. Népegyetemeket állítottak fel s különféle egyesületek felvették programjukba a népművelést. Ennek eredménye most bontakozik ki és bátran el lehet mondani, hogy a mai Lengyelország ezen a téren is elérte a művelt országok színvonalát. A lengyel-magyar kulturális egyezmény értelmében most azon fáradoznak, hogy a közművelődési előadásokba mindenhol bevegység a magyar nemzet iránti rokonszenvük kifejezése képen a magyar nemzet megismertetését. Igen sok előadás, cikk, sőt könyv méltatja a magyar nemzettel való történelmi és közművelődési kapcsolatokat. Legfőképpen pedig azon fáradoznak, hogy mennél hamarabb megvalósíthassák tervüket: a magyar-lengyel közös határt is, ennek elérésével kívánják megpecsételni azt az évszázados barátságot, mely a lengyel és magyar testvérnép között kifejlődött.

Kertész János.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG

1935 november 16-án *Friml Aladár* elnöklésével tartott felolvasó ülésünk tárgysorán két előadás szerepelt. 1. *Vitéz Nagy Iván: Nemzetközi kulturális egyezményeink.* (Székfoglaló.) 2. *Csóka Lajos O. S. B.: Kollár Adám pedagógiaja és a Ratio Educationis.*

1935 december 21-én *Kornis Gyula*, majd *Mosdóssy Imre* elnöklése alatt tartott felolvasó ülésünk tárgysora ez volt: 1. *Halasy-Nagy József: Weszely Ödön emlékezete.* 2. *Madzsar Imre: Az ú. n. olvasási fokozatok.*

Felelős szerkesztő: *Nagy J. Béla* (Egyetemi Nyomda) Budapest, VIII., Múzeum körút 6. (F. Thiering Richárd.)
 23.043. — K. M. Egyetemi Nyomda Budapest, VIII., Múzeum körút 6. (F. Thiering Richárd.)

